

Mee tootmisele esitatavad nõuded

Mida kontrollib Veterinaar- ja
Toiduamet?

Dagmar Undrits
VTA toiduosakond

Muna, mee, saasteainete seire peaspetsialist

Sisukord

- Sissejuhatuseks
- Erinevad meekäitlejad
- Erinevad toidualased nõuded – selgitus
- Üldised toidualased nõuded
- Mee müügipakendi märgistamisest
- TKM-st ja plastesemete vastavusdeklaratsioonist
- Aruandlus VTA-le
- Väikeses koguses mee esmatootjad – nõuded
- Teavitatud mee esmatootjad – nõuded
- Enesekontrolliplaanist mee esmatootjale
- Tunnustatud meepakenduskeskused
- Infomaterjalid

Sissejuhatuseks

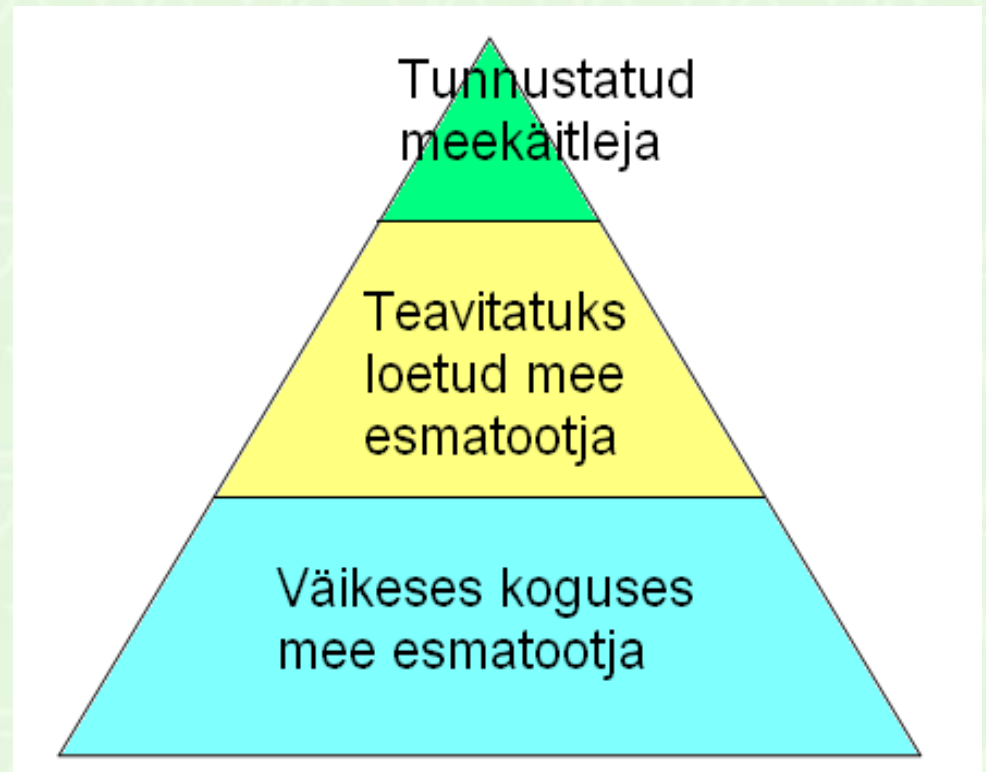
- Turuleviidav mesi peab olema ohutu ja vastama õigusaktides sätestatud nõuetele!
- Veterinaar- ja Toiduamet teostab järelevalvet mett käitlevates ettevõtetes (kes mett toiduna turustavad)
- Eesmärk: saada kinnitust toidu käitlemise nõuetekohasusest (rakendada meetmeid juhul, kui see nii ei ole)
- Inspekterimise sagedus määratakse riskipõhiselt

Erinevad meekäitlejad

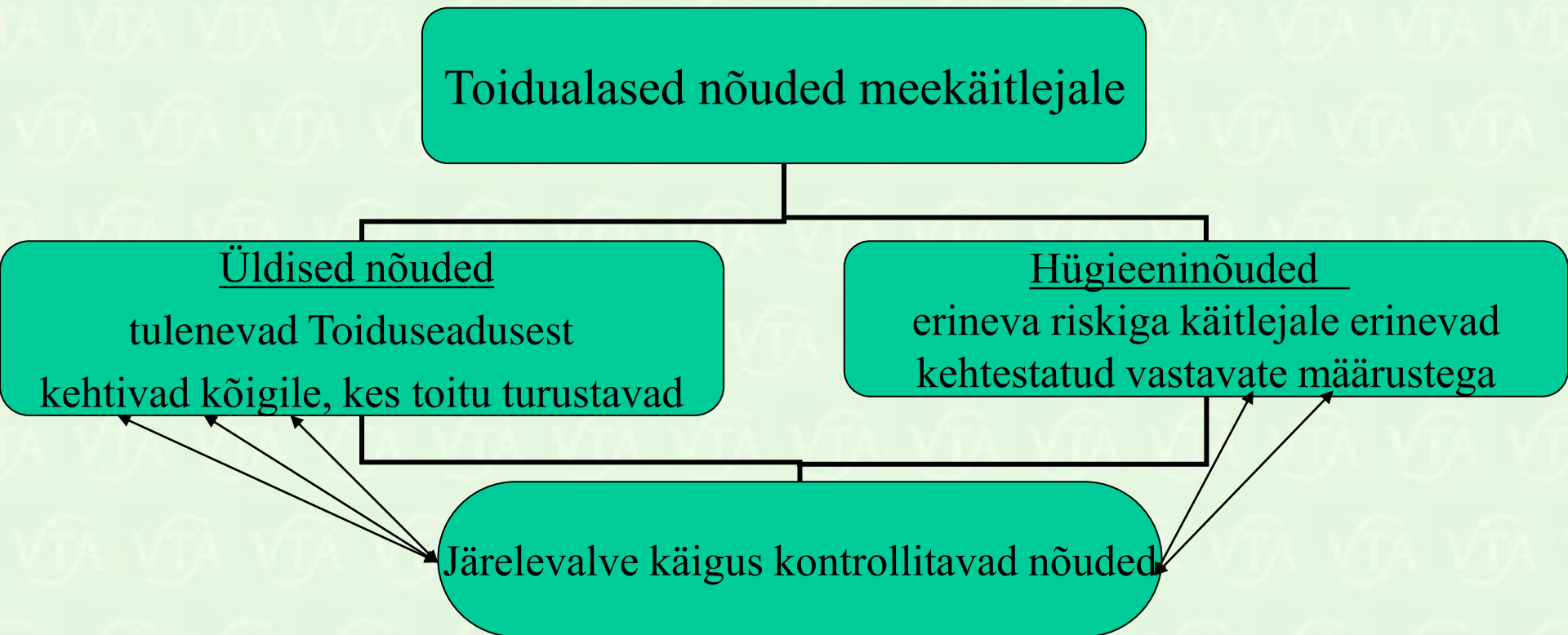
- Väikeses koguses mee esmatootjad (kuni 15 taru või mesilasperega, toodavad ja pakendavad enda valdustes enda mett)
- Teavitatud mee esmatootjad (üle 15 taru või mesilasperega, toodavad ja pakendavad enda valdustes enda mett)
- Tunnustatud meepakenduskeskused (pakendatakse ka mõne teise mesinuku mett, lisatakse meelega lisandeid, nt rosinaid, õietolmu, pähkleid jne)

Erinevad meekäitlejad

- Püramiidi tipus kõige kõrgema riskiga tootjad
- Mida kõrgem risk, seda põhjalikum järelevalve ja rangemad nõuded

Erinevad toidualased nõuded ja kontroll nende üle

Üldised toidualased nõuded

- Ohutus!
- Kui toidukäitlejal on põhjust arvata, et tema valmistatud toit ei vasta toiduohutusnõuetele, algatab ta viivitamatult asjakohased menetlused:
  - kõrvaldab toidu turult
  - teavitab pädevaid asutusi
  - jagab lisainfot
- Kehtiv tervisetõend

Üldised toidualased nõuded

- Toidu jälgitavus – toit peab olema jälgitav
  - s.t andmete kogumine ja säilitamine: kust toit tuli, kuhu läks, millal, mis koguses
- Mesiniku jaoks mee tootmise ja turustamise arvestus (nt vihikus):
  - Vurritamise kuupäev
  - Vurritatud kogus
  - Vajadusel täpsustused (nt viide konkreetsele mesilale, kui neid on mitu)
  - Info turustamise kohta (kus, kui palju müüdi, saatelehed)

Üldised toidualased nõuded

- Saatelehel võiks olla kirjas järgmine info:
  - Toidu nimetus (nt mesi)
  - Kogus (toidu kaal või maht, pakendite arv)
  - Toidu lähetaja (nt mesiniku) nimi ja aadress
  - Toidu vastuvõtja/saaja nimi ja aadress
  - Lähetuskuupäev
  - Partii või saadetise nr (partii numbriks võib võtta ka nt tootmiskuupäeva, “parim enne” tähtaja)
- Saatelehti võiks säilitada senikaua, kuni on põhjust eeldada, et toit on ära söödud

Üldised toidualased nõuded

- Mesi, mida turustatakse mee nimetuse all või kasutatakse toidu koostises, peab vastama teda iseloomustavatele koostis- ja kvaliteedinõuetele

(1.01.2004. a Vabariigi Valitsuse määrus 41)

- Õiged käitlemise võtted, nt:
  - Hoia mett niiskuse eest
  - Ära kuumuta mett liigselt
  - Kurna mesi, hoia pakendid puhtana
- Analüüsid (nt HMF, niiskusesisaldus, diastaasarv)

Üldised toidualased nõuded

- Nõuetekohane mee märgistus
  - Müügipakendisse pakendatud toidu märgistus
  - Veopakend (nt meetünn) peab olema märgistatud nii, et see oleks saatelehega kokkuviidav (nt mesiniku nimi, aadress ja partii nr)
- Kõik toiduga (meega) kokkupuutuvad materjalid (nt mahutid) peavad olema toiduga kokku puutuda lubatud materjalist (märgistus, vastavusdeklaratsioon)

(Lisainfo leitav VTA kodulehel – Toidukontroll – Toiduga kokkupuutuvad materjalid ja esemed)

Mee müügipakendi märgistamisest

- Toidu nimetus – mesi on defineeritud toit, seda ei tohi asendada kaubamärgi nimetusega
  - märgistus ei tohi tarbijat eksitada
  - lubatud on lisainfo vastavalt 2004. a VV määrusele nr 41
- Netokogus – mee massi järgi, g või kg

Mee müügipakendi märgistamisest

- Tunnustamise nr – vabatahtlik!
- Minimaalne säilimisaeg – “vaikimisi” vurritamise kuupäevast
  - Parim enne: kuup-kuu-aasta
  - Parim enne lõppu: kuu-aasta (ka partii nr esitada)
  - Meestandardist lähtudes 2 a (mille jooksul tagab tootja mee kvaliteedinõuetele vastavuse)
- Säilitamistingimused (nt hoida toatemperatuuril)

Mee müügipakendi märgistamisest

- Päritolumaa – mee päritolumaa või:
  - Euroopa Ühendusest pärit mee segu,
  - väljaspoolt Euroopa Ühendust pärit mee segu,
  - Euroopa Ühendusest ja väljaspoolt Euroopa Ühendust pärit mee segu.
- Valmistaja, pakendaja või EL liikmesriigis asutatud müüja nimi ja aadress

Toiduga kokkupuutuvad materjalid ja esemed

- Hõlmavad kõiki materjale ja esemeid, mis on mõeldud toiduga kokkupuutumiseks
- Näiteks purgid, lehtrid, ämbrid, noad, seadmete voolikud jne
- Võivad olla tehtud nt klaasist, plastist, metallist, puidust jne
- Toiduga tohivad kokku puutuda vaid need esemed ja materjalid, mis on inimese tervisele ohutud ega halvenda toidu omadusi

Plastesemete vastavusdeklaratsioon

- Mee käitlejal peab olema meega kokku puutuvate plastist esemete (nt pakendite, toidukile) jaoks olemas ka vastavusdeklaratsioon
- Vastavusdeklaratsioon on tõend, et ese (nt pakend) on nõuetekohane ja võib antud toiduga kokku puutuda
- Vastavusdeklaratsiooni peab väljastama antud eseme valmistaja, importija või müüja
- Vastavusdeklaratsioon võib olla eesti, vene või inglise keeles

Plastesemete vastavusdeklaratsioon

- Vastavusdeklaratsioonil peab mh olema esitatud järgnev info (1/2):
  - plastist eseme valmistaja või importija nimi ja aadress;
  - plastist eseme identifitseerimiseks vajalikud andmed;
  - kinnitus plastist eseme vastavuse kohta kehtestatud nõuetele (sh määrus 1935/2004/EÜ);
  - vastavusdeklaratsiooni väljaandmise aeg ja koht, väljaandja nimi või tema esindaja nimi, ametikoht;

Plastesemete vastavusdeklaratsioon

- Vastavusdeklaratsioonil peab mh olema esitatud järgnev info (2/2):
  - teave plastist eseme kasutamise tingimuste kohta, nagu näiteks:
    - millist liiki toiduga kokkupuutumiseks on see ette nähtud;
    - töötlemise ja säilitamise aeg ning temperatuur toiduga kokkupuutumisel;
    - toiduga kokkupuutuva osa pindala ja ruumala suhe.

Aruandlus VTA-le

- Mesinik või mee pakendaja (v.a väikeses koguses mee esmatootja) peab esitama veterinaar keskusele iga kuu 5. kuupäevaks oma eelmise kuu käitlemise mahud
- Kui tootmist (või mee pakendamist) ei toimu, pole vaja aruannet esitada
- Soovitav on aasta viimases aruandes ära tuua, et käesoleval aastal enam mee tootmist (või mee pakendamist) ei toimu
- Aruandlus on vajalik järelevalvetasu otsuse tegemiseks (mahtude põhine)
- Kui kogused on väikesed ja tasu tuleks alla 1,6 €, siis seda sisse ei nõuta

Väikeses koguses mee esmatootjad

- Kuni 15 (k.a) taru või mesilasperega mesinikud
- Peavad vastama Toiduseaduses ja põllumajandusministri 15.06.2006. a määruses nr 72 “Väikeses koguses esmatoodete turustamise hügieeninõuded” sätestatud nõuetele
- Nõuete täitmist kontrollitakse mesila ülevaatuse käigus

Väikeses koguses mee esmatootjad

- Nõuded mee käitlemisele:
  - Mesi pärineb kliiniliste haigustunnusteta mesilastelt
  - Mee kogumine, transport, hoidmine, säilitamine toimub viisil, mis väldib selle saastumist
  - Mesindussaadustega vahetult kokkupuutuv isik peab omama tervisetõendit
  - Kõik toiduga kokkupuutuvad materjalid peavad olema toiduga kokku puutuda lubatud materjalist (mürgistus, vastavusdeklaratsioon)

Väikeses koguses mee esmatootjad

- Nõuded mee käitlemisele:
  - Toidu märgistus peab vastama kehtivatele nõuetele
  - Mesi peab vastama teda iseloomustavatele koostis- ja kvaliteedinõuetele
  - Mesinik on teadlik kohustusest teavitada VTA-d asjaoludest, mis võivad tema poolt toodetud esmatoote kaudu ohustada inimeste tervist

Väikeses koguses mee esmatootjad

- Nõuded mee käitlemisele – jälgitavus:
  - Meetootja peab meetoodangu kohta arvestust (vurritamise kuup, kogus, turustamise aeg, koht, partii, saatelehe nr)
  - Mee turustamisel teisele käitlejale vormistatakse nõuetekohane saateleht

Väikeses koguses mee esmatootjad

- Muu dokumentatsioon lisaks mee arvestusele:
  - Haiguste esinemise arvestus, ravimi ja ravimsööda arvestus, retseptid
  - Muu asjassepuutuva dokumentatsiooni olemasolu (nt tehtud analüüside tulemused, tervisetõendid, vastavusdeklaratsioonid)
  - Enesekontrolli dokumentatsioon

Teavitatud meekäitlejad

- Mee tootmine ja vaid oma mee pakendamine, mida teostatakse mesiniku enda juures kuuluvad teavitamisele, kui mesinikul on üle 15 mesilaspere
- Teavitamine – s.t järelvalveasutust teavitatakse ettevõttest, kus toitu käideldakse (asukoht, käitlemisvaldkond, toidugrupp)
- Teavitatud meekäitlejad peavad vastama Toiduseaduses määruse nr 852/2004 I lisas sätestatud nõuetele

Teavitatud meekäitlejad

- Teavitatakse kohalikku veterinaarkeskust enne tegevuse alustamist vastava kirjaliku avaldusega
- Erandid – täiendavalt VTA-d teavitama ei pea:
  - põllumajandusloomade registris registreeritud mesilastega mesinik
  - ettevõtte/FIE, kelle andmed on majandustegevuse registris

Nõuded (teavit. mesinik)

- Saastumise vältimine – õiged töövõtted
  - söötmisel (ravimisel)
  - taru juures (kärgede võtmisel)
  - transpordil vurritamisruumi
  - kärjelaos
  - vurritamise ruumis peab olema hügieen tagatud
  - säilitamisel
  - transpordil

Nõuded (teavit. mesinik)

- Vesi peab olema joogivee kvaliteediga
  - Teavitamisele kuuluval ettevõttel tuleb enne tegevuse alustamist analüüsida vett tavakontrolli näitajate osas, edaspidi vastavalt juhendile ja olukorrale

(Juhend leitav VTA kodulehel – Toidukontroll – Mee käitlemine)

- Kõik toiduga (meega) kokkupuutuvad materjalid peavad olema toiduga kokku puutuda lubatud materjalist (mürgistus, vastavusdeklaratsioon)

Nõuded (teavit. mesinik)

- Kõrge isiklik hügieen (vahendid, teadmised), kehtiv tervisetõend
- Kahjurite ja loomade sattumist meekäitlemise ruumidesse vältida, vajadusel teostada kahjuritõrjet
  - mee kokkupuude tõrjevahenditega peab olema välistatud
- Jäätmete ja ohtlike ainete hoidmine, kogumine toimub viisil, mis väldib toidu saastumist

Nõuded (teavit. mesinik)

- Mesi peab vastama teda iseloomustavatele koostis- ja kvaliteedinõuetele
- Märgistus peab vastama nõuetele
- Mesinik teab, et tal on kohustus teavitada VTA-d mesilaste haigestumisest või muudest asjaoludest, mis võivad tema poolt toodetud esmatoodete kaudu ohustada inimeste tervist
- Mesilaste ravil järgida veterinaararsti juhiseid

Dokumentatsiooni kohta käivad nõuded (teavit. mesinik)

- Enesekontrolli dokumentatsioon (plaan)
- Meetoodangu arvestus jälgitavuse tagamiseks (kuupäev, kogus, müügi koht/aeg/kogus, saatelehe nr)
- Saatelehed teisele käitlejale turustamisel
- Haiguste esinemise arvestus, ravimiarvestus, retseptid
- Söödaarvestus (sööda liik, päritolu)
- Muu asjassepuutuv (nt tehtud analüüside tulemused, tervisetõendid, vastavusdeklaratsioonid)

Enesekontrolliplaan

- Enesekontrolliplaan – toidu ja selle käitlemise nõuetekohasuse tagamiseks rakendatavate abinõude kirjalik kirjeldus
- Eelkõige juhiseks käitleja enda jaoks
- Mee esmatootja (mesiniku) enesekontrolliplaan lihtsamal kujul
- Tunnustatud meekäitleja enesekontrolliplaan on detailsem

Enesekontrolliplaan mee esmatootjale

- Eesmärk on kirja panna mee tootmisel tekkida võivad ohud/kõrvalekalded normidest ja meetmed nende ohjamiseks
- Mõned meetmed on ühtlasi õigusaktides kehtestatud nõuded (nt veeanalüüsid, ravimiarvestus, tervisetõend)

Enesekontrolliplaan mee esmatootjale

- Kirjapandud ohud/kõrvalekalded ja enesekontrolliplaani täpne ülesehitus/vormindus on mesiniku enda valida ning seda võib alati täiendada
- Enesekontrolliplaani koostamisel tuleks samm-sammult läbi analüüsida kõik mee tootmise etapid

Enesekontrolliplaan mee esmatootjale

Näide:

Vihikusse on üleskirjutatud oht/mingi kõrvalekalle, ennetusabinõu, konkreetne tegevus ohu/hälbe minimeerimiseks ja selle sagedus (soovitav ka registreerida tegevus kuupäevaliselt):

1) Et ei toimuks mee saastumist söödaga, kasutatakse sobivat sööta Y, hoitakse söödanõud puhtad, vajadusel pestakse ja söötmine toimub K kuust M kuuni.

Enesekontrolliplaan mee esmatootjale

Näide:

2) Et turustatav mesi oleks kvaliteetne, säilitatakse seda niiskuskindlalt puhtas, kuivas ruumis, kus ei ole võõrlõhnu ja meepakenditele ei lange otsest päikesevalgust. Mett ei kuumutata. Nõuetele vastavuse veendumiseks teostatakse iga-aastaselt meest laboratoorsed uuringud H, D ja N näitajate suhtes.

Tunnustatud meepakenduskeskused

- Meekäitleja hakkab pakendama mõne teise mesiniku mett või lisab meele lisandeid (nt pähklid, õietolm)
- Selline tegevus ja vastavad meekäitlemisruumid kuuluvad tunnustamisele
- Tunnustamine – järelvalveasutuse poolt saadud luba käitlemise alustamiseks
- Tunnustus tuleb saada enne käitlemise alustamist!

Tunnustatud meepakenduskeskused

- Tunnustamise protseduur on teavitamise protseduurist rangem ja põhjalikum
- Kohalikule veterinaar keskusele tuleb esitada tunnustamise taotlus, vajalikud dokumendid
- Tunnustatud meepakenduskeskused peavad vastama Toiduseaduses ja määruse nr 852/2004 II lisas sätestatud nõuetele

Tunnustatud meepakenduskeskused

– rangemad hügieeninõuded

- Nõuded toidukäitlemishoonete kohta
- Erinõuded ruumidele, kus toimub toidu käitlemine
- Nõuded toiduainete veole
- Nõuded seadmetele
- Nõuded toidujäätmete käitlemisele
- Nõuded veevarustusele

Tunnustatud meepakenduskeskused

– rangemad hügieeninõuded

- Personali hügieeninõuded
- Toorainete suhtes kohaldavad nõuded
- Toiduainete pakendamisel kohaldatavad nõuded
- Väljaõppe kohta käivad nõuded
- Nõuded enesekontrollisüsteemile (HACCP)

Infomaterjalid – EL:

- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused
- Komisjoni rakendusmäärus nr 931/2011, loomset päritolu toidu suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega nr 178/2002 kehtestatud jälgitavuse nõuete kohta
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 1924/2006 toidu kohta esitatavate toitumis- ja tervisealaste väidete kohta
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 1935/2004, toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud materjalide ja esemete kohta, millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 80/590/EMÜ ja 89/109/EMÜ

Infomaterjalid – Eesti:

- Toiduseadus
- Loomatauditõrje seadus
- Veterinaarkorralduse seadus
- Väikeses koguses esmatoodete turustamise hügieeninõuded (15.06.2006. a PõM määrus nr 72)
- Mee koostis- ja kvaliteedinõuded ning märgistamise erinõuded (19.02.2004. a VV määrus nr 41)
- Toidu märgistusele esitatavad nõuded ja märgistamise ning muul viisil teabe edastamise kord (1.01. 2004. a VV määrus nr 324)
- Eesti head mesindustavad
- VTA kodulehekülg (www.vet.agri.ee)

Täna tähelepanu eest!